

فرہنگ واژہ نامی مخزن الاسرار از خمہ نظامی کنجوی

انضمام فرہنگ بسادی

www.ketab.ir

زہرا اکبر پور بقائی

عنوان و نام پدیدآور	اکبرپور بقایی، زهرا، ۱۳۵۳ -
مشخصات نشر	فرهنگ واژه‌نمای مخزن الاسرار از خسته نظامی گنجوی
مشخصات ظاهری	به انضمام فرهنگ بسامدی [کتاب] / زهرا اکبرپور بقایی.
شابک	تهران: مدید، ۱۴۰۱.
وضعیت فهرست نویسی	۵۶۵ ص.
موضوع	۹۷۸-۶۰۰-۹۷۱۶۳-۰-۲
	فیبا
	نظامی، الیاس بن یوسف، ۴۵۳۰ - ۴۶۱۴ ق. مخزن الاسرار --
	کشف الایات
موضوع	--Nezami, Elias - ibn - yusuf . Makhzan - al - asrar : Concordances
موضوع	فارسی -- واژه‌نامه‌های بسامدی
موضوع	Persian language -- Word frequency:
رده بندی کنگره	PIR۵۱۳۴ / الف ۷۱۳۹۵:
رده بندی دیویی	۸۱۱ / ۲۳:
شماره کتابشناسی ملی	۴۵۷۷۹۱۹:

فرهنگ واژه‌نمای مخزن الاسرار از خسته نظامی گنجوی

زهرا اکبرپور بقایی به انضمام فرهنگ بسامدی

- ◆ ناشر: مدید
- ◆ طراحی: آتلیه گرافیک مدید
- ◆ چاپ اول: ۱۴۰۱
- ◆ چاپ و صحافی: روز
- ◆ تیراژ: ۳۰۰ نسخه
- ◆ قیمت: ۳۰۰۰۰۰ تومان
- ◆ شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۷۱۶۳-۰-۲

آدرس نشر و پخش کتاب:

مرکز پخش: میدان انقلاب، خیابان کارگر جنوبی،
خیابان مهدیزاده، پلاک ۳۴، واحد شش
تلفن: ۰۹۱۲۵۱۱۱۹۶۰ / ۶۶۵۶۵۵۶۹

تمامی حقوق این اثر برای نشر مدید
و نویسنده محفوظ است

www.madidpub.ir | www.
madidpub.com | @madidpub

فهرست

<u>صفحه</u>	<u>عنوان</u>
۱	دبیاچه
۳	شیوه‌نامه
۹	فرهنگ واژه‌نما
۵۰۶	فهرست بسامدی کلمات
۵۵۹	کتابنامه

www.ketab.ir

به نام خدا

دیباچه

- واژه‌نمانگاری

واژه‌نمانگاری روشی نوین در تحقیقات و تحلیل‌های ادبی است و زمینه مطالعاتی چون سبک‌شناسی، ادبیات تطبیقی، بررسی تاریخی زبان، زبان‌شناختی، تاریخ ادبیات و بسیاری از پژوهش‌های موضوعی را برای پژوهندگان فراهم می‌کند و به پژوهشگران امکان می‌دهد تا متون را از جنبه‌ای خاص مورد مطالعه و بررسی قرار دهند.

این روش ابتدا در انگلستان شکل گرفت و سپس در آمریکای شمالی رواج یافت. واژه‌نمای شکسپیر به کوشش جان بارتت^۱ که در سال ۱۸۹۴ میلادی چاپ شد، نمونه‌ای از آن است. در آمریکا نیز توماس کوروین مندنهال^۲ اوایل سال ۱۸۸۰ میلادی به کار در بسامدنویسی کریستوفر مارلو، فرانسیس بیکن و بن جانسون و شکسپیر روی آورد.^۳

نخستین بار محققان آلمانی بر روی واژگان کهن ایران پژوهش کردند که از این‌میان فرهنگ پارسی باستان تألیف کریستیان بارتولومه^۴ را می‌توان برشمرد. این فرهنگ مشتمل بر تمامی واژگان متن‌های اوستایی و پارسی باستان است. فريتس ولف^۵ مؤلف فرهنگ بسامدی شاهنامه فردوسی نیز به بسامدنویسی آثار ادب کلاسیک فارسی پرداخت و اثر خود را در دهه ۱۹۳۰ تألیف کرد.^۶

از نمونه‌های واژه‌نمانگاری در ایران واژه‌نمای بسامدی شعرهای شهید بلخی، اثر محمود منشی، مقدمه شاهنامه ابومنصوری از علیقلی اعتماد مقدم، فرهنگ واژه‌نمای غزلیات سعدی اثر مهین‌دخت صدیقیان، فرهنگ واژه‌نمای حافظ به کوشش مهین‌دخت صدیقیان و همکاری ابوطالب میرعابدینی است. المعجم المفهرس قرآن کریم اثر محمدفؤاد عبدالباقی نیز نمونه‌ای بارز و شایسته توجه از واژه‌نمانگاری در زبان عربی و اثری ارزنده از واژه‌نمای قرآن کریم است.

1 . John Bartett
2 . Tomas Corvin Mendenhal

4 . Christian Bartholomae
5 . Frits Wolf

3. صفوی، ص ۵۴۰

6. صفوی، ص ۵۴۱

در سال‌های اخیر «از تلفیق بسامدی و آمار، روش‌های سبک‌شناسی آماری و واژه‌آماری یا گاه‌شماری واژگانی پدید آمده است»^۷ که کمکی به‌سزا در راستای تحقیقات پژوهندگان در زمینه آمار و شیوه تحول زبان است.

به دست دادن اطلاعات و دستاوردهای اجتماعی، روان‌شناختی، مذهبی، سیاسی، اخلاقی، فرهنگی، آماری و لغوی در دوره مورد نظر، تحقیق در واژه‌ها و اصطلاحات، افعال مرکب، تک‌واژه‌های دستوری چون حرف اضافه و حرف ربط و ضمیر و نظائر آن و مقایسه آنها با متون دیگر فارسی، معناهای به‌دست‌آمده در هر زمان، تعیین واژگان پایه یک زبان، زمان تغییر و تحول واژه و اصطلاح و معناهای دگرگون‌یافته و فراموش‌شده آن از دیگر ویژگی‌های ممتاز بسامدنویسی است. فرهنگ حاضر حاصل تلاشی است در این زمینه و راهنمایی برای پژوهشگران و محققان.

- مخزن‌الاسرار

این اثر نخستین منظومه از خمسه یا پنج منظومه ابومحمد الیاس بن یوسف بن زکی متخلص به نظامی، بزرگ‌ترین سراینده منظومه‌های عاشقانه فارسی است که حدود ۲۳۰۰ بیت دارد و در سال ۵۶۱ ق. در بحر سریع مطوی موقوف یا مکشوف یعنی بر وزن مفتعلن مفتعلن فاعلان/ فاعلان سروده شده است. گفتنی است بعد از نظامی شاعران بسیاری آثار خود را به تقلید از مخزن‌الاسرار او سروده‌اند، از جمله مطلع‌الانوار از امیر خسرو دهلوی، روضة‌الانوار از خواجوی کرمانی و تحفة‌الاحرار از عبدالرحمان جامی^۸. اثر حاضر براساس تصحیح حسین وحید دستگردی و به کوشش سعید حمیدیان ترتیب یافته است.

در پایان گفتار از استاد گرانقدرم جناب آقای دکتر محمدعلی گذشتی سپاسگزارم که با نظرات و رهنمودهای عالمانه خویش نکات بسیاری را یادآور شدید. همین‌طور یاد و خاطره استاد بزرگوار جناب آقای دکتر ابوطالب میرعبادینی را گرامی داشته و به پاس تمام محبت‌هایی که بی‌دریغ نثار بنده نمودند و دستاوردهای سال‌ها تحقیق و پژوهش خود را خالصانه در اختیارم قرار دادند، خود را وامدار ایشان می‌دانم.

امید که اثر حاضر گامی کوچک در جهت اعتلای فرهنگ و زبان و ادب فارسی باشد و به‌عنوان مرجعی مفید و کارگشا رضایت محققان را فراهم کند.

زهره اکبرپور بقایی

۷. همان، ص ۵۴۳.

۸. خالقی مطلق، ۴۸۰.